

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2000-2001

15 januari 2001

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

**– van de heer Joachim Coens, mevrouw Mieke Van Hecke, de heer
Luc Martens en mevrouw Riet Van Cleuvenbergen –**

betreffende de invoering van een Vlaamse museumkaart

VERSLAG

**namens de Commissie voor Cultuur, Media en Sport
uitgebracht door de heer Jo Vermeulen**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Jos Stassen.

Vaste leden :

de heren Carl Decaluwe, Eddy Schuermans, mevrouw Riet Van Cleuvenbergen, mevrouw Mieke Van Hecke ;

de heren Frans De Cock, Peter Gysbrechts, Marino Keulen, Cis Schepens ;

mevrouw Marijke Dillen, de heren Julien Librecht, Miel Verrijken ;

de heren Chokri Mahassine, Dany Vandenbossche ;

de heer Jos Stassen ;

mevrouw Margriet Hermans.

Plaatsvervangers :

de heer Freddy Sarens, mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever, de heren Luc Martens, Joachim Coens ;

de heren André Denys, Jacques Devolder, Jacques Laverge, Paul Wille ;

mevrouw Niki De Gryze, de heren Pieter Huybrechts, Felix Strackx ;

de heren André Van Nieuwkerke, Tuur Van Wallendael ;

de heer Jo Vermeulen ;

de heer Herman Lauwers.

Zie :

318 (1999-2000)

- Nr. 1 : Voorstel van resolutie
- Nrs. 2 en 3 : Amendementen
- Nr. 4 : Hoorzitting

INHOUD

	Blz.
I. Vergadering van 29 juni 2000	4
1.1. Toelichting van het voorstel van resolutie	4
1.2. Algemene bespreking	5
II. Vergadering van 19 oktober 2000	6
III. Vergaderingen van 9 november en 13 december 2000	6
3.1. Algemene bespreking	6
3.2. Stemming en eindstemming	8
IV. Tekst aangenomen door de commissie	9

DAMES EN HEREN,

Het voorstel van resolutie betreffende de invoering van een Vlaamse museumkaart werd door de Commissie voor Cultuur, Media en Sport behandeld op 29 juni, 19 oktober, 9 november en 13 december 2000.

Op 29 juni werd het voorstel van resolutie toegelicht door de indieners. Er werd afgesproken om via een hoorzitting meer informatie in te winnen over de concrete invoering, werking en de verschillende gebruiksmogelijkheden van een museumkaart.

Deze hoorzitting met deskundigen uit het veld werd georganiseerd op 19 oktober 2000 (*Parl. St. Vl. Parl.*, 2000-2001, nr. 318/4).

Op 9 november en 13 december gebeurde de bespreking ten gronde. Hierbij werden verschillende amendementen ingediend, waardoor het oorspronkelijke voorstel van resolutie grondig werd gewijzigd.

In het verslag werden de verschillende vergaderingen als afzonderlijke gehelen weergegeven.

I. Vergadering van 29 juni 2000

1.1. Toelichting van het voorstel van resolutie

De heer Joachim Coens wijst op de aandacht die de Commissie voor Cultuur, Media en Sport in het verleden reeds aan de musea heeft besteed, o.a. tijdens de besprekingen van het museumdecreet dat op 20 december 1996 door het Vlaams Parlement werd goedgekeurd. Het volstaat echter niet om te beschikken over goed georganiseerde musea met een ruime kunstcollectie. Een goede publiekswerking moet erop gericht zijn om zoveel mogelijk mensen te laten kennismaken met deze museumschatten. Met het oog hierop is het nodig dat er, naast de mogelijkheden die reeds in het museumdecreet van 1996 zijn opgenomen, bijkomende inspanningen worden geleverd om de aandacht van het publiek op onze musea te trekken.

Spreker wijst erop dat de invoering van een museumkaart in een ruim perspectief moet worden bekeken. Ze moet zich niet enkel richten op het vast publiek van museumbezoekers om hen vaker tot een museumbezoek uit te nodigen. Een museumkaart moet zonder twijfel ook drempelverlagend werken om meer mensen kennis te laten maken met de museumwereld. Ook de toeristische sector

kan hierbij worden betrokken, via speciale aanbiedingen waarbij meerdere musea tegen een interessante prijs kunnen worden bezocht. Er bestaan immers uiteenlopende types museumkaarten, met telkens verschillende mogelijkheden. Het type dat wordt aangeboden zal afhangen van het concrete doel dat hiermee wordt nagestreefd. Wie een "kaart met goedkopere toegang" koopt, krijgt bijvoorbeeld toegang tot een netwerk van musea tegen een verlaagd tarief, of zelfs gratis. Dit geldt meestal slechts voor de toegang tot de vaste collecties, en slechts in uitzonderlijke gevallen ook voor de tijdelijke tentoonstellingen. Er bestaan ook kaarten die gelden voor alle musea van een bepaalde stad of regio. Eventueel kan een Vlaamse museumkaart ook gericht zijn op alle musea waarvoor bijvoorbeeld de Vlaamse gemeenschap bevoegd is. Er kan ook een tijdsdimensie worden aan toegevoegd, waarbij een bepaalde kaart geldig is gedurende een heel jaar of gedurende een korte periode. Dit laatste is dan dikwijls gericht op toeristen.

Het voorstel van resolutie spreekt zich niet uit voor een of ander type, maar pleit enkel voor de invoering van dit systeem. Wanneer de invoering wordt overwogen, moet elk systeem op zijn waarde en concrete toepasbaarheid worden onderzocht.

Spreker herinnert eraan dat hieromtrent reeds een uitgebreid onderzoek werd opgenomen in het boek *"Cultuurstudies nr. 5, Musea en Publiekswerking, Zeven buitenlandse cases als inspiratiebron & Een museumkaart als instrument ?"* In dit boek worden zeven musea onderzocht. Het betreft het Nationalmuseum te Kopenhagen in Denemarken, het Drentse Museum te Assen en musea langs de Hondsrugroute te Drente in Nederland, het Musée de l' Hospice Comtesse te Rijsel in Frankrijk, het Neanderthal Museum te Mettmann in Duitsland, de Krefelder Kunstmuseen te Krefeld in Duitsland, het Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya in Spanje, en de Glasgow Museums en St Mungo Museum of Religious Life and Art te Glasgow in Groot-Brittannië.

In hetzelfde boek werd specifiek betreffende de museumkaart een vergelijkend onderzoek uitgevoerd in de ons omringende landen. Het betreft de Nederlandse Museumjaarkaart, de Zwitserse museumkaart, de Basler Museums-Pass, en de Museumkaart van Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen. Daarnaast werd informatief de Eight-Pass te Liverpool en de Carte-Musées te Montréal toegelicht.

De heer Joachim Coens stelt dat het aangehaalde onderzoek als basislektuur bijzonder interessant is. Intussen in het museumlandschap in Vlaanderen

echter grondig gewijzigd door de toepassing van het Museumdecreet. Spreker acht het daarom wenselijk om een aantal deskundigen in de commissie uit te nodigen om hun standpunt te horen betreffende concrete modaliteiten van een in te voeren museumkaart, en de toepasbaarheid ervan op het Vlaamse museumlandschap.

Het concrete idee van het voorliggende voorstel van resolutie betreft het starten van een proefproject tot invoering van een museumkaart in Vlaanderen. De museumjaarkaart en de toeristenkaart zoals die in het Zwitserse Basel gebruikt worden, kunnen daarbij als inspiratiebron dienen. Dit project zou vóór de Open-Monumentendag van 2001 moeten worden ingevoerd, zodat de nodige ervaring wordt opgedaan om in 2002 te starten met de echte invoering ervan. In 2002 is de stad Brugge immers Culturele Hoofdstad van Europa. Het zou een enorme stimulans zijn voor het cultuurtoerisme in Brugge en Vlaanderen, indien in 2002 een museumkaart voor heel Vlaanderen kan worden aangeboden.

1.2. Algemene bespreking

Mevrouw Margriet Hermans wijst erop dat zeer concreet moet worden onderzocht wat de te realiseren doelstellingen zijn voor het invoeren van deze museumkaart. In de ons omringende landen ziet men immers zeer diverse toepassingen ervan, waarbij telkens wordt ingespeeld op de lokale noodwendigheden. Spreker sluit zich aan bij de suggestie om via een hoorzitting met deskundigen de concrete noden ervan af te tasten.

De heer Marino Keulen meent dat elk initiatief moet worden toegejuicht dat de ontsluiting van het Vlaams cultureel erfgoed tot doel heeft. Vlaanderen is immers in de eerste plaats in de wereld bekend via zijn rijk cultuur-historisch verleden. Hierbij volstaat het niet om te zorgen voor goed ingerichte musea met rijke archieven. Er moet ook actief worden gesleuteld aan de publiekswerking. Over de concrete modaliteiten van het voorstel van resolutie moet echter nog een diepgaande discussie worden gevoerd. Bij de financiering moet zoveel mogelijk worden gestreefd naar win-win situaties, zoals bijvoorbeeld in Nederland, waar de spoorwegmaatschappij de museumkaarten mee ondersteunt. Museumbezoekers zijn immers ook reizigers. Daarnaast zijn er concrete vragen qua organisatie en ruimtelijke afbakening van het toepassingsgebied, die een nader onderzoek vereisen. Spreker sluit zich aan bij de vraag om een hoorzitting, waarbij hij aandringt op een concrete toelich-

ting van een of meerdere projecten uit het buitenland – bijvoorbeeld Nederland – waar reeds heel wat ervaring op dit gebied werd opgedaan.

Mevrouw Marijke Dillen vindt het voorliggende voorstel van resolutie een waardevol initiatief. Ze sluit zich volledig aan bij de vraag tot het organiseren van een hoorzitting. Wel wordt enig voorbehoud gemaakt bij de bepaling van het voorstel van resolutie dat de museumjaarkaart en de toeristenkaart zoals die in het Zwitserse Basel gebruikt worden, daarbij kunnen dienen als inspiratiebron. Er zal immers concreet moeten onderzocht worden welk initiatief het best beantwoordt aan de noden van de Vlaamse museumwereld.

Mevrouw Mieke Van Hecke verwijst naar "Cultuurstudies 5", waar o.a. de museumjaarkaart en de toeristenkaart uit Basel worden toegelicht. Het Baselse initiatief kan alleszins als model worden gebruikt. In Vlaanderen zelf kan worden verwezen naar Openbaar Kunstbezit Vlaanderen dat voor de leden reeds een museumkaart heeft ingevoerd. Bij het invoeren van een museumkaart moet alleszins worden gezocht naar zoveel mogelijk partners, om zowel het financiële draagvlak als de ondersteunende werking te vergroten. Hierbij kan worden gedacht aan de Belgische Spoorwegen, Toerisme Vlaanderen, Brugge 2002, en een concreet museum dat eventueel als test-case kan fungeren.

De heer Jo Vermeulen meent dat een hoorzitting met deskundigen uit de museumwereld een strikte voorwaarde is. Een museumkaart wordt immers op de verschillende niveaus – overheid, musea, publiek, toerisme – op een andere wijze ervaren. Een ander belangrijk punt is dat in Nederland een aantal grote deelnemende musea uit het initiatief van de museumkaart zijn gestapt, wegens onenigheid over de financiering en over de concrete gevolgen van het initiatief op het gebied van het publieksbereik. Dit wijst erop dat de aspecten financiering en publiekswerking zeer minitueus moeten worden onderzocht. Een hoorzitting zal dan ook aandacht moeten hebben voor het feit dat de diversiteit van de museumwereld aanwezig is : grote en kleine musea, musea met en zonder publiekswerking etc.

De heer Dany Vandenbossche wijst op een aantal bestaande initiatieven. In Gent krijgen de inwoners op vertoon van hun identiteitskaart gratis toegang tot de vaste collectie van de musea. Op Vlaams niveau is er de kaart van Openbaar Kunstbezit waar een honderdtal musea bij aangesloten zijn. In sommige musea krijgt men met deze kaart een verminderd toegangstarief, in andere musea mag men gratis binnen. Op internationaal vlak is er Iconos, een

internationale museumfederatie. Aan de vriendenkringen van de aangesloten musea worden op basis van samenwerkingsakkoorden verminderde toegangstarieven toegekend. Er bestaan dus wel een aantal initiatieven, maar er bestaat geen coördinatie op Vlaams niveau. Voorliggend voorstel van resolutie is daarom een interessant initiatief.

Spreker sluit zich aan bij de heer Jo vermeulen die aandringt op een zorgvuldig onderzoek van de financiering en de publiekswerking. Hierbij moet een onderscheid worden gemaakt tussen toegang tot vaste collecties en tijdelijke tentoonstellingen. Elk museum probeert immers om, vooral voor tijdelijke tentoonstellingen, de geïnvesteerde middelen terug te winnen via een verhoogd bezoekersaantal. Hierbij is het moeilijk te meten in hoeverre een museumkaart bijdraagt tot het vergroten van het publieksbereik. Daarom is het nodig om vooraf zeer sluitende afspraken te maken.

II. Vergadering van 19 oktober 2000

Zie het verslag van de hoorzitting van 19 oktober 2000 (*Parl. St. Vl. Parl.*, 2000-2001, nr. 318/4).

III. Vergaderingen van 9 november en 13 december 2000

3.1. Algemene bespreking

De heer Joachim Coens meent dat de hoorzitting van 19 oktober 2000 verduidelijkt heeft dat de invoering van een museumkaart gebonden is aan tal van uiteenlopende aspecten die voorafgaandelijk grondig moeten worden onderzocht. Tevens bleek dat het museumlandschap nood heeft aan een voorafgaandelijke structurering, alvorens met succes een museumkaart kan worden ingevoerd.

In dit licht wenst de spreker het oorspronkelijke voorstel van resolutie via een amendement anders te oriënteren. De timing van het oorspronkelijke voorstel van resolutie lijkt immers te strikt, omdat reeds vóór de Open Museumdag van 2001 een proefproject moet worden opgestart met het oog op de aanbieding van een museumkaart in heel Vlaanderen vanaf 2002.

In het kader van de extra middelen die in de begroting 2001 zullen worden voorzien voor de Vlaamse Museumvereniging, samen met de omvorming ervan tot een steunpunt inzake museaal beleid, stelt de spreker voor om deze instelling te belasten met een gericht onderzoeksproject naar de

randvoorwaarden voor het invoeren van een museumkaart. In een tweede fase kan deze instelling dan eventueel het voortouw nemen voor de begeleiding van een proefproject vanaf 2002.

Met het oog hierop wordt door de heer Joachim Coens en mevrouw Mieke Van Hecke een amendement nr. 1 ingediend (*Parl. St. Vl. Parl.*, 1999-2000 nr.318/2) dat ertoe strekt in de laatste streep 1° en 2° te vervangen door wat volgt :

"1° om de Vlaamse Museumvereniging de opdracht te geven om vóór de Open-Museumdag van 2001 in samenwerking met alle relevante actoren een onderzoeksproject op te starten met betrekking tot de invoering van een museumkaart in Vlaanderen, als middel om de cultuurparticipatie te verhogen, de promotie en informatie over de musea te verbeteren en tegelijkertijd een publieksonderzoek uit te voeren en hiervoor de nodige financiële middelen toe te kennen aan de Vlaamse Museumvereniging ;

2° om in overleg met de Vlaamse Museumvereniging in overweging te nemen om in 2002, het jaar waarin Vlaanderen met Brugge als Culturele Hoofdstad van Europa een enorme stimulans zal krijgen inzake het cultuurtourisme, een proefproject op te starten om de museumkaart in heel Vlaanderen aan te bieden. "

De heer Bert Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Brusselse Aangelegenheden en Ontwikkelingssamenwerking legt er de nadruk op dat moet worden gestreefd naar een "kwalitatieve" participatie, en niet enkel naar een op zich staande participatieverhoging. Hij meent dat het veld nog niet rijp is voor de invoering van een museumkaart, zoals bleek uit de cultuurstudie nr. 5 én de hoorzitting die door de Commissie voor Cultuur, Media en Sport werd georganiseerd. Het amendement gaat reeds in op de in de hoorzitting geformuleerde kritiek op een gebrek aan onderbouw van het museumlandschap. Het amendement houdt echter geen rekening met de andere vragen. Deze betreffen het nog niet gestructureerd museumveld. Tevens zijn er de vragen rond een geïntegreerd veld van roerend en immaterieel cultureel erfgoed, waarin ook archieven, documentatiecentra, en bewaarbibliotheken, erfgoedcentra en een beleid rond volkscultuur een plaats hebben. Tevens zijn er de vragen rond de wijzigingen in het participatiegedrag, waarbij bezoekers minder sector-trouw zijn, meer zappen, en zich meer als passanten gedragen. De minister vindt dit geen negatieve ontwikkeling, omdat het hoofdzakelijk kritische burgers betreft.

Een sectoraal initiatief als de museumkaart gaat hier niet op in.

De minister meent dat een museumkaart geen echte prioriteit is het beleid is. Het is echter wel een aandachtspunt. De museumvereniging zou bovendien worden verplicht om haar schaarse middelen prioritair in te zetten voor een onderzoek inzake de museumkaart. Bovendien zijn er verschillende modaliteiten waaronder een museumkaart kan worden ingevoerd. Op termijn lijkt de minister een niet dwingende reductiekaart in het verlengde van het "Openbaar Kunstbezit Vlaanderen" realistischer dan een landelijke kaart die toegang verschaft.

Een kaart op stedelijk of regionaal niveau is zelfs op korte termijn denkbaar. Kaarten zoals die van de Zwitserse stad Basel kunnen worden aangeboden in toeristische pakketten, en voor de promotie van evenementen. Bovendien kunnen ze volgens de minister gericht worden gebruikt naar bepaalde doelgroepen die intermediair functioneren. Op zich verdient een dergelijk initiatief de volle steun. Het kan echter best gestalte krijgen in het verlengde van lokale samenwerkingsinitiatieven, en dus van onderuit. Als Brugge zelf hiertoe overgaat, en voor Brugge 2002 zou dat een interessante piste zijn, dan zal de minister dit initiatief met aandacht volgen. Hij wenst met Brugge verder te overleggen over een geïntegreerd beleid voor cultureel erfgoed. Een museumkaart kan hierbij een deel van de discussie zijn, maar hierbij wenst hij het initiatief aan de stad Brugge zelf over te laten, en het gesprek te voeren binnen het erfgoedconvenant, en niet als een ad hoc discussie. Het engagement inzake een financiële inhaaloperatie t.a.v. de musea wordt reeds twee jaar volgehouden. Het moet echter nog enkele jaren worden verdergezet, waarbij de discussie rond de totale visie en herwaardering van het museumveld kan worden gevoerd met inbegrip van de problematiek van de invoering van een Vlaamse museumkaart.

Ook de heer Dany Vandenbossche is het slechts gedeeltelijk eens met het voorgelegde amendement, waarbij hij verwijst naar "*Cultuurstudie nr. 5 'Musea en Publiekswerking, Zeven buitenlandse cases als inspiratiebron & Een museumkaart als instrument ?'*" Deze studie heeft niets aan actualiteit ingeboet. Het is derhalve niet nodig om nog een bijkomende studie over hetzelfde onderwerp uit te voeren. Uit deze studie blijkt immers duidelijk dat de sector niet afkerig staat tegenover de invoering van een museumkaart, maar dat de invoering ervan voorbarig is. Uit de hoorzitting bleek ook duidelijk

dat op termijn geen bezwaren bestaan t.o.v. de invoering van een museumkaart, maar dat de sector momenteel prioritair behoefte heeft aan meer middelen en een betere structurering. Goed functionerende musea zijn immers een voorafgaande voorwaarde voor het invoeren van een museumkaart.

Om hieraan tegemoet te komen wordt door mevrouw Margriet Hermans, de heren Marino Keulen, Jos Stassen en Dany Vandenbossche een amendement nr. 2 ingediend (*Parl. St. Vl. Parl.*, 1999-2000 nr.318/3) dat ertoe strekt in de laatste streep 1° en 2° te vervangen door wat volgt :

"1° conform de resultaten van de hoorzitting, het Museumdecreet verder uit te voeren door het ter beschikking stellen van meer middelen voor de erkende musea ;

2° aan de Vlaamse Museumvereniging (steunpunt), na evaluatie van 1°, de opdracht te geven een museumkaart te ontwikkelen."

De heer Joachim Coens kan zich terugvinden in de strekking van het amendement nr. 2. Hij informeert echter naar de betekenis van de zinssnede in punt 2° waarin wordt gesteld dat "na evaluatie van 1°" de opdracht zal worden gegeven betreffende het ontwikkelen van een museumkaart. Spreker verduidelijkt dat het gevraagde onderzoek in amendement nr. 1 geen onderzoek betreft naar de basisvoorwaarden over het al dan niet invoeren van een museumkaart, maar wel een verkennend en praktisch onderzoek naar de voorwaarden en de te betrekken actoren bij het effectief invoeren van een museumkaart.

De heer Dany Vandenbossche meent dat het aan de commissie zelf is om, in samenspraak met de bevoegde minister, de sector en de museumvereniging, de concrete evolutie van het museumveld te evalueren. Dit kan eventueel opnieuw via een in de toekomst te organiseren hoorzitting.

De heer Joachim Coens sluit zich hierbij aan, indien het initiatief voor de evaluatie inderdaad bij het parlement kan liggen.

De heren Marino Keulen en Jos Stassen bevestigen dat zowel tijdens de evaluatie van het museumdecreet als bij de begrotingsbesprekingen de gevraagde evaluatie zeker aan bod kan komen. Het parlement behoudt in elk geval het initiatiefrecht, los van alle andere initiatieven die het parlement kan nemen ter controle van het regeringsbeleid.

Onder deze voorwaarden kondigen de heer Joachim Coens en mevrouw Mieke Van Hecke de intrekking aan van het amendement nr. 1.

3.2. Stemming en eindstemming

Zoals hierboven vermeld, trekken de heer Joachim Coens en mevrouw Mieke Van Hecke het amendement nr. 1 in.

Ter stemming voorgelegd wordt het amendement nr. 2 unaniem aangenomen met 9 stemmen.

Het voorstel van resolutie betreffende de invoering van een Vlaamse museumkaart wordt, zoals gewijzigd, unaniem aangenomen met 9 stemmen.

De verslaggever,
Jo VERMEULEN

De voorzitter,
Jos STASSEN

TEKST AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE

Het Vlaams Parlement,

- gelet op de belangrijke en interessante studie "Musea en Publiekswerking. Zeven buitenlandse cases als inspiratiebron. Een museumkaart als instrument ?" (deel 5 in de reeks Cultuurstudies van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap) ;
 - overwegende dat de inwerkingtreding van het museumdecreet van 20 december 1996 heeft geleid tot een vernieuwende en dynamische werking van de Vlaamse musea met meer aandacht voor publiekswerking, educatie en marketing ;
 - overwegende dat een kwaliteitsvolle publiekswerking van de musea, zoals bepaald in het museumdecreet, voor de ontplooiing van het cultuurtoerisme in Vlaanderen van groot belang is zowel voor de binnenlandse als voor de buitenlandse toeristen ;
 - overwegende dat de museumkaart van de organisatie Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen positieve ervaringen opgeleverd heeft ;
 - overwegende dat de Campagne Musea 2000 van de Vlaamse Museumvereniging de belangstelling voor de musea en het museumbezoek in Vlaanderen wil stimuleren ;
 - vraagt de Vlaamse regering :
 - 1° conform de resultaten van de hoorzitting, het Museumdecreet verder uit te voeren door het ter beschikking stellen van meer middelen voor de erkende musea ;
 - 2° aan de Vlaamse Museumvereniging (steunpunt), na evaluatie van 1°, de opdracht te geven een museumkaart te ontwikkelen.
-